

---

1. Bevezetés

1.1. A kutatás célja

A 2004-ben kezdődött kutatásunk¹ — mely a romániai magyar felső középfokú oktatás minőség-percepciójának illetve a minőség-felfogások sokféleségének, dimenzióinak kutatására törekszik — abból a sokak (tanárok, egykori és jelenlegi diákok, szülők, intézményvezetők, oktatási szakemberek, vállalatvezetők) által érzékeltelt és megfogalmazott problémából indult ki, mely az oktatás „minőségi romlását” tételezi.

Kutatásunk célja megvizsgálni, hogy mennyire megalapozott e feltevés, vagy csak az idősebb generációk fiatalabbakkal szemben megnyilvánuló fenntartását tükrözi? Igyekszünk feltárni, hogy melyek az oktatás rendszerszintű illetve helyi problémái, ha vannak, hol rejlenek a minőségglánc törései, a kihívások milyen csapdákat illetve lehetőségeket rejtenek magukban. Célunk feltárni a „szolgáltatók” (tanfelügyelők, intézményvezetők és tanárok), valamint a „felhasználók” (főként diákok) minőségkonceptióit, motivációit, aktuális igényeit és elvárásait, az oktatással szemben megfogalmazott álláspontját, fenntartásait, elégedettségének és motivációjának irányultságát, mértékét. Szándékunk elemezni, hogy melyek a minőségi oktatás megvalósításának lehetőségei, illetve feltételei egy centralizált, adminisztratív elszámoltatási rendszerben működő, elitista oktatási rendszerben.

1.2. A kutatás módszerei

A fogyasztó szempontú oktatáspolitikai megközelítést alapul véve abból indultunk ki, hogy ahhoz, hogy az iskola betöltse funkcióját, céljával a társadalom különböző csoportjai igényének és elvárásainak kielégítését kell kitűznie.

Kutatásunk több erdélyi iskolaváros felső középfokú (líceum, gimnázium) oktatási intézményére terjedt ki, melyeket a következőképpen csoportosítottunk: 1. Bánság és Partium – Temes, Arad, Bihar, Szatmár; 2. Közép-Erdély – Kolozs, Fehér, Maros; Székelyföld: Hargita, Kovászna, Brassó megyék.

A helyszínek kijelölésében elsődleges szerepet játszott, hogy olyan városokat válasszunk, melyekben a középfokú magyar oktatás nagy hagyományra tekint vissza. E városok jelentős mértékben eltérnek egymástól, ami a népesség nagyságát, nemzetiségi összetételét, magyar középfokú oktatási intézményekkel történő ellátottságát illeti. A felmért oktatási intézmények jellege is több szempontból különböző. Egyrészt nyelvi szempontból, amennyiben a vizsgált intézmények egy része teljesen magyar nyelvű, más részük tagozatos, azaz egyaránt rendelkezik román és magyar nyelven tanuló osztályokkal. Másrészt eltérő az egyes középiskolák jellege is, amennyiben a felmért intézmények között vannak elméleti középiskolák és szakközépiskolák is. Különböző a középfokú intézmények mérete is, ami a tanárok és a diákok létszámát illeti, eltérőek az iskolák a tekintetben is, hogy

---

¹ *Minőségkonceptiók a romániai magyar középfokú oktatásban.* T 042991 számú OTKA-kutatás.

többségük csak középiskolai osztályokat képez, de vannak olyan intézmények, amelyek általános iskolai képzést is indítottak.

A kutatási probléma pontos meghatározása érdekében előbb egy irányított, tanárok körében végzett fókuszcsoporthozos beszélgetésre került sor Kolozsváron, majd ezt követően tanári és diák kérdőívekkel,² illetve középiskolák igazgatóival (7 darab) valamint tanfelügyelőkkel (8 darab) készített interjúkkal vizsgáltuk a romániai magyar középfokú oktatás „szolgáltatóinak” minőség-koncepcióit. Az interjúk a témakör szabadabb, mélyebb feltárására kínáltak lehetőséget. Eljárásunk célja az volt, hogy előzetesen keretet adva a beszélgetésnek, minél kevesebb kérdéssel (irányítással) kapjunk betekintést az egyes intézmények működésébe, az intézmények vezetőinek jövőképebe, stratégiájába, célkitűzéseibe, minőség-koncepciójába, vezetési stílusába, a fennálló problémákba. A diákok jó iskoláról, jó tanárról, minőségi oktatásról alkotott véleményét kérdőívekkel szondáztuk.

---

² A tanári és diák kérdőívet lásd a mellékletben.